

мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстарды орындау міндеттемесімен 2024 жылға дейін (қоса алғанда) ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Меморандумның периметріне ММГ, ӨМГ және ҚБМ кірді. 2019 жылы келісімшарттық аумақтарға түгендеу жүргізілді, оның шеңберінде қалдықтардың сипаттамалары мен олардың көлемдері айқындалды, осының негізінде 2020 жылы мемлекеттік органдармен мұнаймен ластанған аумақтарды қалпына келтірудің тиісті жобалары әзірленді және келісілді. Жобалар шеңберінде мұнайы бар қалдықтарды кәдеге жаратудың қауіпсіз және тиімді технологиялары іріктеліп, ұсынылды, мұнаймен ластанған аумақтарды қалпына келтіру кестесі жасалды.

2020 жылы меморандум бойынша міндеттемелерді орындау шеңберінде ӨМГ және ММГ объектілерінде 558 419 тонна тарихи қалдықтар кәдеге жаратылды, оларды орналастыру орындарының учаскелері қалпына келтірілді. Меморандум бойынша жұмыстарды 2024 жылдың соңына дейін аяқтау жоспарланып отыр.

Толығырақ ақпарат Орнықты даму туралы есепте.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Мұнай-газ активтері

Заңнамаға және нормативтік құқықтық актілерге сәйкес белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша ҚМГ негізгі құралдарды бөлшектеу және жою және әрбір кен орнындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелерді атқарады. Атап айтқанда, ҚМГ міндеттемелеріне барлық өнімсіз ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды бөлшектеу және келісімшарттық аумақты қалпына келтіру, сондай-ақ өндірістік учаскедегі пайдаланудан шығару және қоршаған ортаны ластау жөніндегі міндеттемелер сияқты қызметті түпкілікті тоқтату жөніндегі іс-қимылдар жатады.

Компания активтердің шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша жеке есептейді. Міндеттеме сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және өтпелі экономикасы бар елдердің мемлекеттік берешегі бойынша қазақстандық нарыққа төн тәуекелдерге түзетілген орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз проценттік мөлшерлемелерді пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін талап етілетін бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания мұнай-газ активтерін жою міндеттемелеріне арналған резервінің баланстық құны 66 млрд теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 54 млрд теңге) (толығырақ шоғырландырылған қаржылық есептілікте 25-ескертпеде).

Магистральдық мұнай құбырлары және газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген "Магистральдық құбыр туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, ҚМГ-нің екі еншілес ұйымы – "ҚазТрансОйл" АҚ пен "ҚазТрансГаз" АҚ-тың еншілес ұйымы болып табылатын "Интергаз Орталық Азия" АҚ-тың пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды жүргізу жөніндегі заңды міндеттемесі бар. Құбырларды жою және жерді қалпына келтіру бойынша міндеттемеге арналған резерв ҚМГ есептеген бөлшектеу және қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды жүргізу құны негізінде бағаланады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ компаниялар тобы резервінің баланстық құны Компанияның құбырларын жою және жерлерді қалпына келтіру бойынша міндеттемесі бойынша 114 млрд теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 100 млрд теңге) (толығырақ ақпарат шоғырландырылған қаржы есептілігінің 25-ескертпесінде).

Толығырақ ақпарат шоғырландырылған қаржы есептілігінің 25-ескертпесінде.

Экологиялық оңалту

ҚМГ сондай-ақ экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға арналған міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша бағалау жүргізеді және пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға арналған шығындар олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға капиталдан-дырылады немесе оларға жатқызылады.

Компанияның экологиялық оңалтуға арналған резерві ҚМГ компаниялар тобының қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтау үшін қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың ең үздік бағалауын білдіреді. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша экологиялық міндеттемелер бойынша резервтің баланстық құны 65 млрд теңгені құрады (2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 60 млрд теңге).

Толығырақ ақпарат шоғырландырылған қаржы есептілігінің 25-ескертпесінде.

СУ РЕСУРСТАРЫН ҚОРҒАУ

Компанияның негізгі қызметін су құнды әрі тапшы табиғи ресурс болып табылатын Орталық Азия өңірінде жүзеге асыратындығына байланысты ҚМГ қоғам мен қоршаған орта алдындағы өз жауапкершілігін сезінеді және су ресурстарын ұтымды пайдалануға ұмтылады.

ҚМГ 2019 жылғы 1 шілдеде Қазақстан Республикасының Су ресурстарын сақтауға үлес қосу ниеті туралы ресми мәлімдеді. ҚМГ бас директорларына арналған еңбекті және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі форум шеңберінде Басқарма төрағасы А.С. Айдарбаев су ресурстарын ұтымды басқаруға бейілділік туралы Жеке мәлімдемеге (ҚМГ-нің сегіз су қағидаты) қол қойды. Бұл бастаманы ҚМГ ЕТҰ бірінші басшылары қолдап, өз компанияларының атынан осындай міндеттемелерге қол қойды. Қол қойылған міндеттеме жөніндегі мәлімдемелер ҚМГ компаниялар тобының ресми сайттарында орналастырылады.

Стандарт су ресурстарын пайдалану бөлігінде ҚМГ-нің басты қағидаттарын – сегіз су қағидатын постулаттайды, ҚМГ ЕТҰ-да СРБ-ға көзқарасты жүйелейді, сондай-ақ

Компанияның басшылары мен қызметкерлерінің тұщы суды сақтау мәселесіне бейілділігін арттыруға көмектеседі.

Табиғи көздерден су тартуды азайтуға және азайтуға бағытталған жобалар іске асырылуда.

«Атырау МӨЗ» ЖШС

Қазіргі уақытта АМӨЗ жүзеге асыратын негізгі табиғат қорғау іс-шараларының бірі механикалық тазарту құрылыстарын қайта жаңартуды, биологиялық тазарту құрылыстарын қайта жаңартуды және соңына дейін тазалау қондырғысын салуды, булану алаңдарын қайта жаңартуды қамтитын "Тазалық" жобасы болып табылады.

Тазарту қондырғыларын жаңарту ағынды суларды тазартудың көп сатылы жүйесін қолдану арқылы Жайық өзенінен су алуды азайтуға көмектеседі. Бұл сарқынды сулардан ластаушы заттардың 99%-ке дейін жоюға мүмкіндік береді, демек, суды қайта пайдалануды бірнеше рет ұлғайтуға және тазартылған сарқынды сулардың 50%-ке дейін өндіріске қайтаруға мүмкіндік береді. Бұл жоба булану алаңдарын пайдалануды тоқтатуға, Атырау қаласының жерасты суларына, флорасына, фаунасына және атмосфералық ауасына әсерін болдырмауға мүмкіндік береді. Жобаны аяқтау 2023 жылдың соңына жоспарланған. Жайық өзенінен су алу 38%-ке қысқарады.

Маңғыстау облысының Кеңдірлі демалыс аймағы ауданында тұщыландыру қондырғыларын салу

"Өзенмұнайгаз" АҚ пен "ҚМГ Инжиниринг" ЖШС Жаңаөзен қаласының өкімдігімен өзара түсіністік және ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды. Қол қойылған құжат Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі А.Ұ. Мамин мырзаның 2019 жылғы 18 қыркүйектегі хаттамалық тапсырмасына сәйкес "ҚМГ Инжиниринг" ЖШС әзірлейтін әлеуметтік жоба ретінде тұщыландыру зауытын салу бойынша техникалық-экономикалық негіздемені қайта мамандандыруды көздейді. Тұщыландыру зауытын ҚМГ қаражаты есебінен Маңғыстау облысының Кеңдірлі демалыс аймағы ауданында салу жоспарлануда. Болжамды қуаты тәулігіне 50 мың м³ суды құрайды.

«Қаражанбасмұнай» АҚ

Қаражанбас кен орны ауданында тұщы су көздерінің болмауына және Компанияның айдау әдісімен мұнай қабатына әсер етудің жылу әдісі ретінде қолданылатын бу өндіру үшін үлкен көлемдегі су қажеттілігіне байланысты "Қаражанбасмұнай" АҚ су тапшылығы проблемасына тап болды. Соның салдарынан мұнай өндірудің азаю қаупі және осыған байланысты шығындар туындады.

2019 жылдың қыркүйегінен бастап Қазақстанның Маңғыстау облысындағы "Қаражанбасмұнай" АҚ тұщыландыру зауытының құрылыс-монтаж жұмыстары жүргізілуде. Жұмыстар аяқталу сатысында. Қабат суын тұщыландыру зауыты қабаттық су өңдеуге және кәдеге жаратуға және қабатқа бу айдау әдісімен Қаражанбас кен орны қабаттарының мұнай беруін арттыру мақсатында техникалық сумен жабдықтауға арналған.

Бұл зауыт Компания үшін үлкен маңызға ие, өйткені бу шығару үшін суды тұщыландыру мүмкіндігімен қатар, ілеспе суды ұтымды пайдалану мәселелері шешіледі. Бұл қабат қысымын ұстап тұру саласында кен орнын игеру мүмкіндігін жақсартуға мүмкіндік береді.

2020 жылы CDP есептілігі кеңейтілді, алғаш рет су ресурстарын басқару жөніндегі деректер 2019 жылдың қорытындылары бойынша Су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнама шеңберінде CDP алаңында жарияланды.

Анағұрлым егжей-тегжейлі ақпаратты ҚМГ-нің жарияланған есептерінен алуға болады, олар келесі сілтеме бойынша қолжетімді: CDP 2019 жылғы су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнамасы CDP

ҚМГ-де су пайдалану және іске асырылып жатқан жобалар туралы анағұрлым егжей-тегжейлі ақпарат Орнықты даму туралы есепте.

Анағұрлым егжей-тегжейлі ақпаратты ҚМГ-нің жарияланған есептерінен алуға болады, олар келесі сілтеме бойынша қолжетімді: CDP 2019 жылғы су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнамасы CDP